

Озма з країни Оз

Автор:

Ліман Баум

Озма з країни Оз

Ліман Френк Баум

Шкільна бібліотека української та світової літератури

Ліман Френк Баум (1856–1919) – популярний американський письменник, всесвітньо відомий класик дитячої літератури, який створив чарівну країну Оз. Його книжки були неодноразово екранізовані, на казках Баума виросло не одне покоління дітей в усьому світі. У видавництві «Фоліо» вийшли друком його твори «Чарівник країни Оз» та «Чари країни Оз».

Повість-казка «Озма з країни Оз» (1907) – третя книжка серії про героїв цієї чарівної країни. Цього разу Дороті і Принцеса Озма звільняють Королеву країни Ев та її десятиох дітей, які перебувають в ув'язненні у підступного Короля Номів, котрий перетворив їх на прикраси у своєму палаці. А розгадати нещирі наміри Короля і врятувати всіх допоможе кмітлива Курка Біліна, яка вміє говорити...

Ліман Френк Баум

Озма з країни Оз

© Г. Г. Лозинська (правонаступниця Ю. Лісняка), переклад українською, 2005

© А. О. Гугалова-Мешкова, художнє оформлення, 2020

© Видавництво «Фоліо», марка серії, 2010

Передмова

Ця нова книжка про Оз, як і остання, що звалася «Країна Оз», написана тому, що цього захотіли мої друзі – діти. У своїх милих листах вони бажали дізнатися «іще про Дороті», допитувались: «А що сталося з Лякливим Левом?» або «Що робила Озма потім?» – звичайно, коли вона стала Правителькою Озу. А деякі навіть підказували мені сюжети, як, наприклад: «Будь ласка, пошліть Дороті ще раз до країни Оз», – або: «А чому ви не зведете Дороті й Озму до купи, щоб вони подружились?» Якби я міг зробити все те, про що просять мої маленькі друзі, мені б довелось написати ще кількадесят книжок, щоб задовольнити їх. І я хотів би це зробити, бо писання цих книжок тішить мене, так само як дітей, кажуть вони, тішить читання їх.

Ну, то ось вам «іще про Дороті», і про наших давніх друзів Опудала та Залізного Лісоруба, і про Лякливого Лева, і про Озму, і про всіх інших. Є тут також багато й про нових химерних, незвичайних героїв. Один мій маленький друг, що прочитав цю історію, коли вона була ще не надрукована, сказав мені: «Біліна – справді «озминська», містере Баум, і Тік-Так, і Голодний Тигр теж».

Якщо така думка слухна і всі діти погодяться, що ця нова історія справді «озьминська», я буду щиро радий, що написав її. І можливо, я ще одержу чимало приемних для мене листів від своїх читачів, у яких вони розкажуть мені, чи сподобалась їм «Озма з країни Оз». Сподіваюся, що так.

Л. Френк Баум

Дівчинка в курячій клітці

Сильний вітер шарпав поверхню океану, вкриваючи її брижами. Потім він розколював вершечки тих брижів, і вони ставали хвилями, а вітер розбурхував із тих хвиль буруни. Ті буруни котилися й котилися, страшенно високі, вищі навіть за дахи будинків. Деякі підбивалися так високо, як вершечки високих дерев, і скидалися на гори; а западини між великими бурунами були схожі на глибокі долини.

Усе це шалене бурхання й плескання вод у безкрайому океані, яке зчиняв хтозна-нащо й про що бешкетник вітер, скінчилося жахливим штормом, а шторм в океані любить витівати багато химерних штук і завдавати багато шкоди.

Коли здійнявся вітер, у чистому морі далеко від суходолу плив корабель. Тільки-но хвилі почали розгулюватись і здійматися чимраз вище, корабель стало кидати вгору й униз, і гойдати то на один, то на другий бік, і жбурляти ним так, що навіть моряки мусили триматися за линви та поруччя, щоб їх не змело з палуби вітром або не змело в море водою.

А хмари на небі були такі щільні, що сонячне світло не могло пробитися крізь них, вдень стало темно, як уночі, і шторм від того був іще жахливіший.

Капітан корабля не боявся, бо це був не перший шторм у його житті, і він завжди виводив свій корабель цілим. Але він знав, що пасажери будуть у небезпеці, якщо спробують зостатись на палубі, тому він послав їх усіх до кают і наказав лишатися там, поки не скінчиться шторм, поводитися мужньо, не лякатись, і тоді все буде добре.

А серед тих пасажирів була одна маленька дівчинка з Канзасу. Звали її Дороті Гейл, і пливла вона зі своїм дядьком Генрі до Австралії, в гості до родичів, яких вона ще ніколи не бачила. Треба вам знати, що дядечко Генрі був не зовсім здоровий: він так тяжко працював на своїй фермі в Канзасі, що підірвав здоров'я, став нервовий і часто нездужав. Тому він лишив тітку Ем удома наглядати за фермою, а сам вирушив до Австралії провідати родичів і відпочити як слід.

Дороті дуже хотіла поїхати з ним, і дядько Генрі подумав, що це буде йому добре товариство в дорозі, удвох же веселіше, та й погодився узяти її. А дівчинка вже була досвідченою мандрівницею – адже колись смерч заніс її так далеко від дому, що вона опинилась аж у чудесній країні Оз, де її спіткало багато дуже дивних пригод, аж поки вона зуміла повернутися додому, до Канзасу. Тому вона не дуже лякалась негоди, і як почав завивати та свистіти вітер, а хвилі – гойдати та жбурляти корабель, наша маленька пасажирка зовсім не сполошилася.

– Звичайно, нам треба лишатися в каюті, – сказала вона дядечкові Генрі та іншим пасажирам, – і поводитись якомога спокійніше, поки минеться шторм. Бо капітан каже: як ми будемо на палубі, нас позмиває в море.

Будьте певні, що на таку небезпеку ніхто не хотів наражатися; тому всі пасажирки збились у темній каюті, прислухались, як реве буря та риплять щогли й рангоут, і намагались не штовхати одне одного, коли корабель хитало з боку на бік.

Дороті вже майже заснула, коли враз прокинулася стрепенувшись і побачила, що дядечко Генрі поруч немає. Вона й уявити не могла, куди це він пішов, а що він був не зовсім здоровий, то Дороті почала тривожитись і боятися, чи не надумав він легковажно вийти на палубу. Якщо так, то він буде у великій небезпеці, хіба тільки зараз же не спуститься униз.

Насправді дядько Генрі пішов і ліг у свою вузьку корабельну койку, але Дороті цього не знала. Вона тільки пам'ятала, що тітонька Ем дуже просила її наглядати за дядечком як слід, а тому одразу вирішила вийти на палубу й розшукати його, дарма що буря саме розбуялася ще дужче і корабель жбурляло так, що просто страх. Дівчинка над силу піднялася трапом на палубу, а там вітер так шарпонував її, що мало не здер з неї спідничку. Та Дороті було неначе аж весело боротися зі штормом, і вона, міцно тримаючись за поруччя, пильно вдивлялась у темряву круг себе. І ось їй здалося, наче вона бачить невиразну постать чоловіка, що тримається за щоглу недалеко від неї. То міг бути дядько, і вона як могла

голосно покликала:

– Дядечку Генрі! Дядечку Генрі!

Але вітер завивав і свистів так шалено, що вона ледве чула свій голос сама, а той чоловік напевне не чув її, бо й не ворухнувся.

Дороті вирішила, що треба дістатися до нього, тож, вичекавши, коли вітер на мить трохи ослаб, вона кинулась туди, де стояла прикріплена линвами до палуби велика клітка для курей. До клітки вона добігла, але тільки-но вхопилась міцно за планки великого ящика, в якому тримали курей, як вітер, ніби розлютувавшись, що така маленька дівчинка посміла кинути виклик його силі, враз подвоїв свій шал. Заревівши, ніби розлючений велетень, він перервав линви, що ними була закріплена клітка, й підкинув її високо в повітря разом із Дорогі, що вчепилася в планки. Покрутивши клітку в повітрі навсібіч, відтепер за мить пожбурих її далеко в море, де великі хвилі підхопили її й потягли вгору, на запінений гребінь, тоді кинув її вниз, у глибоку вирву, ніби то була просто іграшка для їхньої розваги.

Дороті, звичайно, геть промокла, але ні на мить не розгубилась. Вона міцно трималась за грубі планки, а як тільки змогла витерти воду з очей, зразу побачила, що вітер зірвав і віко з клітки. Бідолашні кури розлетілися урізнобіч, і вітер шарпав їх, поки вони не стали схожі на пір'яні мітелки без держачків. Дно клітки було зроблене з товстих дощок, і Дороті побачила, що вона чіпляється за щось схоже на пліт із боками з планок, який легко витримував її вагу. Викашлявши воду й віддихавшись, вона примудрилась перелізти через планки й стати на міцному дерев'яному дні клітки.

«О, тепер я маю свій власний корабель», – подумала вона, більше потішена, ніж налякана такою переміною в житті; а коли клітку підняло на гребінь великої хвилі, вона почала жадібно шукати очима навкруги той корабель, із якого її скинуло.

Корабель був уже далеко, дуже далеко. Мабуть, ніхто на ньому ще й не захопився за нею, не знав про її дивну пригоду. Тим часом клітка зсунулась у яму між хвилями, а коли її знову підняло на гребінь, корабель уже здавався іграшковим човником – так далеко він був. Швидко він зовсім зник у темряві, й Дороті зітхнула з жалем, прощаючись із дядечком Генрі, й задумалася: що ж

тепер буде з нею?

Отож її метляло водами великого океану, а на плаву підтримувала тільки нікчемна куряча клітка з дощаним дном та боками з планок, крізь які весь час хлюпала вода, щоразу обливаючи Дороті! І їсти не буде чого, коли вона зголодне, – а це буде дуже скоро! – і води для пиття нема, й одежі, щоб перевдягтися...

– Ну, скажу я вам! – вигукнула дівчинка зі сміхом. – У добру халепу ти вскочила, Дороті Гейл! Що правда, то правда! І як ти з неї виплутаєшся – не знаю, не знаю!

Ніби додаючи їй клопоту, насувалася ніч, і сірі хмари над головою робилися чорними, як чорнило. Але вітер, ніби вдовольнившись нарешті своїми бешкетницькими витівками, перестав хвилювати цей океан і полетів збивати буруни кудись в іншу частину світу, тому хвилі, яких більше ніщо не підхльоскувало, почали влягатись і поводитись скромніше.

Гадаю, Дороті дуже пощастило, що шторм ущух, бо інакше, хоч яка вона була відважна, боюся, що вона загинула б. На її місці багато дітей розревлись би й впали у відчай; та оскільки Дороті вже зазнала багато пригод і вийшла з них жива й ціла, їй і цього разу навіть на думку не спало дуже злякатися. Вона промокла, їй було дуже незручно, це правда; але після того одного зітхання, про яке я вже сказав, вона змусила себе заспокоїтись і вирішила терпляче ждати своєї долі, хай хоч яка вона буде.

Мало-помалу чорні хмари відлетіли, й над головою відкрилося синє небо, на якому сяяв срібний місяць, а зірочки весело підморгували Дороті, коли вона стежила за ними. Клітку вже не захлюпувало, вона гойдалась на хвилях спокійніше – майже як колиска, тому дно, на якому стояла Дороті, вже не вихлюпувало воду поміж планками. Побачивши це, геть знесилена тривогами кількох останніх годин дівчинка вирішила, що сон найкраще відновить її сили і що це найліпший спосіб перебути час. Дно було мокре, та й сама вона була мокра як хлющ, але, на щастя, сталося все це в теплих краях, і вона зовсім не мерзла.

Отож Дороті сіла в куточку клітки, зіперлася спиною на планки, покивала до привітних зірок, перше ніж заплющити очі, й менш як за півхвилини заснула.

Руда Курка

Дороті розбудив якийсь дивний звук, і вона, розплющивши очі, побачила, що вже білий день і на синьому небі ясно світить сонце. Їй снилося, ніби вона вдома, у Канзасі, й грається в старій оборі біля стайні, а кругом неї телята, свині та кури. І спочатку, поки протирала очі зі сну, вона думала, що й справді сидить там.

- Куд-куд-куд-ку-да! Куд-куд-куд-ку-дах!

О, знов цей дивний звук, що розбудив її. Ну, звісно, це ж курка кудкудакає! Але широко розплющені очі насамперед побачили між планками клітки блакитні води океану, тепер спокійного й тихого, і думки її вернулись до минулої, такої сповненої небезпек ночі. І вона почала пригадувати, що стала здобиччю шторму й пливе по зрадливому невідомому морю.

- Куд-куд-куд-да, куд-куд-куд-дах!

- Що це таке? - вигукнула Дороті, схопившись на ноги.

- Це просто я знесла яйце, от і все, - відповів тихий, але чіткий і виразний голосок, і, озирнувшись, дівчинка побачила Руду Курку, що сиділа в іншому кутку клітки.

- Ой-йой-йой! - зойкнула вона зчудовано. - Ти теж весь час була тут?

– Авжеж, – відповіла Курка, помахавши крильми й позіхнувши. – Коли клітку зірвало з корабля, я вчепилась за планку в цьому кутку пазурами й дзьобом, бо знала, що напевне потону, коли впаду в воду. Я й так мало не потонула в усій отій воді, що хлюпала тут на мене. Я ще зроду не бувала така мокра!

– Так, – погодилась Дороті, – я знаю, вночі тут усе заливало водою. Ну, а тепер тобі краще?

– Не дуже. Сонце висушило на мені пір'я, а на тобі одяг, і я почуваюся краще, відколи знесла своє вранішнє яйце. Але я б хотіла знати, що буде з нами – чи ми й далі плаватимемо по цьому великому ставку?

– Я б теж хотіла це знати, – сказала Дороті. – Але поясни мені: як це так, що ти вмієш говорити? Я думала, що кури вміють тільки кудкудакати, сокотіти та квоктати.

– Ну, щодо цього, – відповіла Руда Курка замислено, – то я кудкудакала й сокотіла все своє життя. До цього ранку, скільки себе пам'ятаю, слова не вимовила. Та коли ти хвилину тому спитала: «Що це таке?» – мені здалося найприроднішою у світі річчю відповісти тобі. Я й заговорила – і, здається, говорю далі, як ти і всі люди. Чудне діло, правда?

– Дуже, – погодилась Дороті. – Якби ми були в країні Оз, мені б це не здалося таким чудним, бо в тій чарівній країні багато звірів уміють говорити. Але тут, в океані, ми напевне дуже далеко від Озу.

– А як у мене з граматиною? – спитала Руда Курка трохи занепокоєно. – Я говорю цілком правильно, як ти гадаєш?

– Так, – відповіла Дороті. – Як для початку, ти говориш дуже добре.

– Рада це почути, – приязно провадила Руда Курка далі, – бо як уже починаєш говорити, то краще говорити правильно. Наш півень часто казав мені, що й кудкудакаю, й сокочу я бездоганно; а тепер мені дуже приємно чути, що я й говорю так само бездоганно.

- Щось мені вже їсти захотілося, – зауважила Дороті. – Саме час снідати, а сніданку нема.

- Можеш узяти мое яйце, – запропонувала Руда Курка. – Мені за нього байдуже.

- І ти не хочеш висидіти курча? – здивовано спитала дівчинка.

- Не хочу. Я висиджую курчат тільки тоді, коли маю гарне м'якеньке гніздечко десь у спокійному місці й тринадцятеро яечок під собою. Бо тринадцять – це для курей щасливе число. Тому можеш це яйце з'їсти.

- Та ні, сирого яйця я нізащо не з'їм, тільки варене! – вигукнула Дороті. – Але однаково я тобі дуже вдячна.

- Нема за що дякувати, любя моя, – відповіла Курка спокійно й заходилась чистити на собі пір'я.

Якийсь час Дороті стояла, дивлячись у морську далечінь. Але вона все думала про яйце і тому врешті спитала:

- А нащо ж ти несеш яйця, коли не хочеш висиджувати курчат?

- Така в мене звичка, – відповіла Руда Курка. – Я завжди пишалася тим, що маю свіженьке яечко щоранку, окрім тої пори, коли квокчу. Я ж не можу вранці покудкудакати, поки не знесу як слід яечка, а без кудкудакання я не була б щаслива.

- Дивно, – в задумі промовила дівчинка, – але ж я не курка, й від мене не можна чекати, щоб я це зрозуміла.

- Безперечно, любя моя.

Дороті знов замовкла. Правда, з Рудою Куркою було сяке-таке товариство, з нею трохи веселіше, і все ж у океані їй було страшенно самотньо.

Трохи згодом курка підлетіла вище й сіла на верхню рейку клітки, тобто трохи вище від голови Дороті, коли та сиділа на дні, як було саме тоді.

- Ой, та ми ж недалечко від берега! - вигукнула Курка.

- Де ж він? Де? - схвильовано закричала Дороті, зірвавшись на ноги.

- А он там, трохи далі, - відповіла Курка, кивнувши головою у певному напрямку. - Здається, нас несе туди, і ще до полудня ми будемо на сухій землі.

- От добре буде! - сказала Дороті й тихенько зітхнула, бо її ноги ще й тепер час від часу заливала хвиля, що хлюпала між планками.

- Авжеж добре, - відповіла її товаришка, - бо нема у світі нікого нещаснішого за мокру курку.

Земля, до якої вони, як здавалося їм, швидко наближалися, бо виднілася з кожною хвилиною виразніше, була напрочуд гарна. Такою бачила її дівчинка у плавучій курячій клітці. Понад самою водою тяглася широка смуга білого піску та ріні, а далі височіло кілька скелястих пагорків, за якими зеленів рядок дерев - певне, там починався ліс. Але не видно було жодної оселі й жодного знаку того, що на цій невідомій землі живуть люди.

- Сподіваюся, ми знайдемо щось попоїсти, - сказала Дороті, нетерпляче дивлячись на берег, до якого їх несло. - Адже час сніданку давно минув.

- Я теж трошечки зголодніла, - зауважила Руда Курка.

- А чого ти не з'іси свого яйця? - спитала дівчинка. - Тобі ж не треба, як мені, щоб їжа була варена.

- Ти що, маєш мене за канібалку? - обурено вигукнула Курка. - Я наче не сказала й не зробила нічого такого, за що ти могла б мене ображати!

- Вибачте мені, пані... пані... до речі, дозвольте запитати: як вас звать, добродійко? - спитала дівчинка.

– Мене звать Біл, – відказала Руда Курка трохи сердито.

– Біл? Так це ж хлоп'яче ім'я!

– А яка різниця?

– Але ж ви... дама, хіба не правда?

– Звичайно. Та коли я тільки вилупилася з яйця, ніхто не міг би сказати, чи з мене виросте курочка, чи півник, і хлопчик, що жив на фермі, де я народилася, назвав мене Білом, і я стала його улюбленицею, бо в усьому выводку тільки я одна була жовтенька. А коли я виросла й він побачив, що я не кукурікаю й не б'юся, як півники, то вже не схотів міняти мое ім'я, і вся худоба в оборі, та й усі люди в оселі знали мене як Біла. Тому мене завжди звали Білом, і Біл – це мое ім'я.

– Однаково так не годиться, – поважно сказала Дороті, – і я, коли ти не заперечуєш, буду звати тебе Біліною. Розумієш, як додати «іна», ім'я робиться жіноче.

– Ет, мені однаковісінько, – відказала Руда Курка. – Називай мене як хочеш, аби тільки я знала, що це ім'я – мое.

– От і гаразд, Біліно. А мене звать Дороті Гейл. Для друзів я просто Дороті, а для чужих – міс Гейл. Ти можеш називати мене Дороті, коли хочеш. Ми вже зовсім близьенько від берега. Як ти гадаєш, тут глибоко? Я вже можу дійти вбрід?

– Почекай іще кілька хвилин. Сонечко пригріває, квапитись нам нікуди.

– Але ж у мене такі мокрі ноги! – заперечила дівчинка. – Платтячко на мені вже висохло, але я не зможу почуватися добре, поки в мене мокрі ноги.

Проте вона зачекала, як радила курка, і невдовзі велика дерев'яна клітка м'яко пристала до піщаного берега. Небезпечне плавання скінчилося.

Обом, звісно, неважко було дістатися до берега. Руда Курка одразу перелетіла на пісок, а Дороті треба було перелізти через високу стінку з планок. Але для сільської дівчинки це не складно, і Дороті, ледве опинившись на березі, стягла з

ніг мокрі черевички та панчішки й поклала сушитися на нагрітому сонцем піску.

Потім вона сіла й стала дивитись на Біліну, що вже шпорталась гострим дзьобом у піску, розгрібаючи його міцними пазурами.

- Що ти робиш? - спитала Дороті.

- Снідаю, а що ж іще, - відказала Курка, не кидаючи дзьобати.

- А що ти там знаходиш?

- Трохи жирних рудих мурашок, трохи піщаних кузьок, а часом невеличкого краба. Вони такі гарні й такі смачні, повір!

- Яка гидота! - жахнулась Дороті.

- Що гидота? - перепитала Курка, підвівши голову й дивлячись одним блискучим оком на свою товаришку.

- Ну, їсти живі створіння, та ще отих гидких кузьок і мурашок. Як тобі не соромно!

- О ньенько! - спантеличено відказала Курка. - Яка ти чудна, Дороті! Усе живе куди смачніше й корисніше, ніж мертве, а ви, люди, їсте всіляких мертвих тварин.

- Ні! - заперечила Дороті. - Не їмо!

- Їсте, їсте, - наполягала Біліна. - Ви їсте ягнят, овечок, корів, свиней і навіть курей.

- Так ми ж їх варимо! - переможно вигукнула Дороті.

– Яка різниця?

– Дуже велика, – сказала Дороті вже поважніше. – Я не можу пояснити, яка саме, але різниця є. І ніколи в світі ми не їмо такої гидоти, як кузьки.

– Зате ви їсте курей, а ті їдять кузьок, – відказала Руда Курка, якимось чудно кудкудакнувши. – Отож ви нічим не кращі за нас, курей.

Над цими словами Дороті замислилась. Те, що казала Біліна, було, звісно, правдою, і це майже відбило їй охоту снідати. Ну а Руда Курка й далі щось старанно видзьобувала з піску й була наче цілком задоволена своєю долею.

Врешті біля самої води Біліна встромила дзьоб глибоко в пісок, та враз висмикнула його й здригнулась.

– Ой! – зойкнула вона. – Цього разу я дзьобнула метал і трохи не поламала дзьоба.

– А може, то камінь? – недбало спитала Дороті.

– Дурниця. Хіба я не знаю, де камінь, а де метал? – відказала Курка. – Вони ж зовсім різні на дотик.

– Але ж на цьому дикому безлюдному березі не може бути металу! – наполягала дівчинка. – Де ти дзьобнула? Зараз я розрию там, і ти сама побачиш, що правда моя.

Біліна показала їй те місце, де вона «цукнула дзьобом», як вона висловилась, і Дороті розгрібала пісок, поки відчула щось тверде. Тоді, застромивши туди руку, витягла той предмет і побачила, що то великий золотий ключ – досить старий, але ще блискучий і цілісінський.

– А що я казала? – вигукнула Курка, переможно кудкудакнувши. – Можу я впізнати метал, коли стукнусь об нього, чи це справді камінь?

– Метал, авжеж метал, – відповіла дівчинка, замислено дивлячись на ту дивну річ, що вона знайшла. – По-моєму, це щире золото, і лежить воно тут, у піску, дуже давно. Як ти гадаєш, Біліно, звідки він тут узявся? І що, по-твоєму, відмикає цей таємничий ключ?

– Не знаю, – відказала Курка. – Ти ж, мабуть, більше за мене знаєш про ключі та замки.

Дороті оглянулася круг себе. Ніде в тій місцевості не було й знаку оселі, а вона думала, що кожен ключ повинен пасувати до якогось замка, а кожен замок має щось замикати. Мабуть, ключа загубив тут хтось такий, хто живе далеко, але чомусь побував на цьому березі.

Міркуючи про ці речі, дівчинка поклала ключ у кишеню, а потім неквапливо наділа панчохи й узула черевики, бо сонце вже висушило їх.

– Мабуть, і я, Біліно, – сказала вона, – пройдуся тут поблизу, може, знайду щось на сніданок.

Літери на піску

Відійшовши трохи від води до невеликого гайка, Дороті натрапила на рівну латку білого піску, на якій видніли дивні знаки, неначе хтось писав по піску палицею.

– Що тут написано? – спитала вона в Рудої Курки, що виступала поруч неї з досить-таки гордим виглядом.

- Звідки я знаю? - відказала Курка. - Я не вмію читати.

- Невже?

- Звичайно, не вмію, я ж не ходила до школи.

- Ну, а я ходила, - зізналася Дороті. - Але тут літери дуже великі й рідко розкидані, і з них важко скласти слова.

Та вона уважно роздивилась кожен літеру і врешті розібрала, що на піску написано такі слова:

СТЕРЕЖІТЬСЯ КОЛЕСУНІВ!

- Це щось дивне, - заявила Курка, коли Дороті прочитала ці слова вголос. - А хто такі Колесуни, як ти гадаєш?

- Мабуть, люди, що їздять на колесах. Вони возять тачки, дитячі коляски або ручні візки, - сказала Дороті.

- А може, це автомобілі, - висловила здогад Руда Курка. - Чого стерегтися тачки чи дитячої коляски? А от автомобілі - то небезпечна річ. Декого з моїх приятельок вони задавили.

- Це не можуть бути автомобілі, - заперечила дівчинка. - Адже тут нова, дика країна, тут нема ні канатних доріг, ні телефонів. Люди їх іще не відкрили, я певна, - якщо взагалі тут є люди. Тому навряд чи тут можуть бути автомобілі, Біліно.

- Може, й так, - погодилася Курка. - А куди ти йдеш?

- Он до отих дерев, може, знайду там якісь плоди або горіхи, - відповіла Дороті. Вона ступала по піску повз один із тих кам'янистих пагорків, що височіли поблизу, і скоро дійшла до гайка.

Спочатку вона була розчарована: в гайку росли самі гранатові дерева, тополі та евкаліпти, ніяких плодів чи горіхів там не було. Та врешті, коли вона вже майже

була у розпачі, їй трапилося троє дерев, що мали вдосталь забезпечити її харчами.

Одне дерево було геть усе обвішане картонними коробочками, що росли гронами на всіх гілках; на найбільших, найспіліших коробках видніли акуратні опуклі літери: «Сніданок». Це дерево, як видно, родило цілий рік, бо на деяких гілках ще тільки розпукувались квітки, а на інших зеленіли маленькі коробочки, очевидно, неістівні, поки не виростуть та не досягнуть.

Замість листя на цьому дереві були паперові серветки, і все воно виглядало дуже втішно для голодної дівчинки.

Але друге дерево, що росло поряд, було ще дивовижніше, бо на ньому росло безліч бляшаночок з обідом, таких повних і важких, що товсті гілки аж вгиналися під їхньою вагою. Одні були маленькі й темно-брунатні, більші мали колір потьмянілої бляхи; а зовсім стиглі – з ясної нової бляхи, що блищала в сонячному промінні, яке падало на неї. Дороті була в захваті, і навіть Руда Курка зізналась, що вона здивована.

Дівчинка зіп'ялась навшпиньки й зірвала одну з найкращих і найбільших коробок зі сніданком, а потім сіла на землю й нетерпляче розкрила її. В коробці вона знайшла акуратно загорнені в білі папірці бутерброд із шинкою, скибку пухкого кексу, маринований огірочок, скибочку сиру і яблуко. У кожній речі був окремий хвостик, за який її можна було витягти з коробки. Дороті те здалося таким чудовим, що вона все гарненько поїла.

– Дома я звикла не до такого сніданку, – сказала вона Біліні, що сиділа поряд і з цікавістю дивилась на неї. – Але як зголоднієш, то можна й вечерю з'їсти вранці, не нарікаючи.

– Сподіваюся, що твоя коробка була зовсім достигла, – стурбовано зауважила Руда Курка. – А то від зеленого часто живіт болить.

– Та ні, я певна, що все було спіле, – відказала Дороті, – окрім хіба огірочка, але ж огірки, Біліно, і їдять зеленими. А смачніше все було – наче на пікніку. Тепер треба зірвати бляшанку з обідом, щоб було що їсти, коли знов зголоднію, а потім ми підемо далі й роздивимось тут усе – може, побачимо, де ми.

– А ти хоч здогадуєшся, що це за країна? – спитала Курка.

– Де там! Та послухай: я певна, що це країна чарівна, бо де іще на деревах ростуть такі речі, як коробки зі сніданком та бляшанки з обідом? Крім того, Біліно, у цивілізованій країні, як-от Канзас, де немає чарів і чародіїв, кури не вміють говорити.

Курка подумала й сказала:

– А може, ми в країні Оз?

– Ні, цього не може бути, – заперечила дівчинка, – бо в країні Оз я була, і вона оточена жахливою пустелею, через яку ніхто не може перейти.

– А як же тоді ти вернулася звідти додому? – спитала Біліна.

– У мене були срібні черевички, що перенесли мене повітрям, – відповіла Дороті, – але я їх загубила.

– Ти ба, – тільки й мовила Курка недовіжливо.

– А крім того, в країні Оз ніде нема морського берега, – докінчила дівчинка, – отже, ми в якійсь іншій чарівній країні.

Говорячи все це, вона вибрала блискучу гарну бляшанку з обідом, яка, наче відерце, мала міцну дужку, й зірвала її з гілки. А потім вийшла із затінку дерев і попростувала до моря. Курка дріботіла за нею.

Вони вже пройшли по піску чимало, коли Біліна раптом перелякано вигукнула:

– Ой, що це?

Дороті швидко озирнулась і побачила, що на стежці, яка вибігає з-поміж дерев, з'явилося таке химерне створіння, якого вона ще зроду не бачила.

Воно мало подобу людини, тільки рухалось – а власне, котилося – на всіх чотирьох. Руки й ноги в нього були однакової довжини, і тому воно скидалося на звіра з чотирма лапами. Але Дороті побачила, що то зовсім не звір, бо створіння було дуже пишно вбране у барвисті гаптовані шати, а на голові мало солом'яного бриля, хвацько збитого набакир. Та від людей воно відрізнялося тим, що на руках і ногах замість пальців і ступнів мало круглі коліщата і за допомогою тих коліщат котилося по рівній землі дуже швидко. Згодом Дороті дізналася, що ці химерні коліщата були з тієї самої твердої речовини, з якої складаються наші нігті, і що ці химерні створіння такими й народжуються. Та коли наша дівчинка вперше побачила істоту, якій судилося завдати їй багато клопоту, вона подумала, що цей пишно вбраний чоловік іде на роликівих ковзанах, прикріплених йому до рук і до ніг.

– Тікаймо! – вереснула Руда Курка, перелякано залопотівши крильми й злетівши в повітря. – Це ж Колесун!

– Колесун? – вигукнула Дороті. – Який Колесун?

– А ти забула, що на піску прочитала: «Стережіться Колесунів?» Тікай, чуеш? Тікай!

Дороті кинулась тікати, а Колесун пронизливо, люто закричав і щодуху погнався за нею.

Оглядаючись через плече, дівчинка побачила, що з лісу викочується ціла вервечка Колесунів – кілька десятків, і всі в розкішних, туго обтягнених убраннях, і всі з лютим, дивним криком швидко котяться за нею.

– Вони нас упіймають! – засапано гукнула дівчинка, що не пускала з рук важкого відерця з обідом. – Я вже не можу бігти, Біліно!

– Дерись на гору – швидше! – сказала Курка, і Дороті побачила біля себе велику купу гострого вугластого каміння, яку вони минули, коли йшли до лісу. Руда Курка саме злетіла на ті каменяки, і Дороті з останніх сил полізла за нею, спотикаючись на крутому нерівному схилі.

І саме вчасно, бо передній Колесун уже наздоганяв її; та коли дівчинка полізла на каміння, він зупинився під пагорком, аж виючи з люті й розчарування.

Дороті почула, як Руда Курка по-своєму, по-курячому сміється кудкудакаючи.

– Не поспішай так, люба! – гукала Біліна. – Сюди, на це каміння, вони за нами не покотяться, тут ми в безпеці!

Дороті зразу спинилась і сіла на широкий камінь, бо вже геть засапалась.

А до підніжжя пагорба вже докотилися всі Колесуни, проте було видно, що їхні коліщата не покотяться по нерівному й гострому камінню і вони ніяк не зможуть дістати Дороті й Курку там, куди ті втекли. Але вони весь час кружляли довкола пагорка, так що дівчинка й Біліна були майже бранцями й не могли спуститися вниз, щоб не потрапити їм у руки.

Потім ці створіння заходилися погрожувати Дороті передніми колесами, виявилось, що вони вміють і говорити, а не тільки розлючено кричати, бо деякі з них вигукнули:

– Ми вас іще спопадемо, так і знайте! А коли спопадемо, то роздеремо на маленькі шматочки!

– Чого ви такі лихі на мене? – спитала Дороті. – Я чужинка у вашому краю і нічого поганого вам не зробила.

– Не зробила?! – обурився один – як видно, їхній ватажок. – А хто зривав наші коробки зі сніданком та відерця з обідом? Он же в тебе й досі в руках краще

відерце!

– Я зірвала тільки один сніданок і один обід, – відказала Дороті. – Я була голодна й не знала, що ті дерева ваші.

– Це тебе не виправдовує, – заперечив ватажок, убраний найпишніше. – Закон такий: хто зірве відерце з обідом без нашого дозволу, той повинен негайно вмерти.

– Не вір йому, – сказала Біліна. – Я певна, що ті дерева не належать цим жахливим створінням. Вони взагалі лихі й жорстокі, і я гадаю, що вони постарались би вбити тебе, навіть якби ти не зірвала відерця з обідом.

– І я так гадаю, – погодилась Дороті. – Але що нам робити зараз?

– Сидіти тут, – відказала Курка. – Ми в безпеці від Колесунів – принаймні поки не повмираємо з голоду; а доти може статися ще багато чого.

Тік-так – Механічний Чоловік

Через якусь годину більша частина ватаги Колесунів покотилась назад до лісу, залишивши тільки трьох стерегти пагорок. Ті трое поскручувалися калачиком, як великі собаки, і вдавали, ніби сплять на піску; але цим вони не одурили ні Дороті, ні Біліни, і ті сиділи в безпеці серед каміння, не звертаючи уваги на своїх хитрих ворогів.

Нарешті Курка, підлетівши над пагорком угору, вигукнула:

– Ой, тут є стежка!

Тоді Дороті вмить видерлась туди, де сиділа Біліна, і справді побачила там гладеньку стежку, вирубану між камінням. Стежка обвивала схил від низу й до вершини, подекуди звиваючись між великими каменями, але весь час лишалась похилою і гладенькою.

Спершу Дороті здивувалась, чому Колесуни не покотилися цією стежкою на пагорб, але, спустившись нею до підніжжя, побачила, що там її початок завалений кількома великими брилами, які перешкоджали сторонньому побачити її і, таким чином, не давали Колесунам скористатися нею й піднятися на пагорби.

Дороті пішла стежкою вгору і дійшла на самий вершечок пагорка, де стояла велика кругла брила, більша від усіх довкола. Стежка кінчалась якраз перед цією брилою, і дівчинка на мить розгубилася: коли так, нащо її взагалі прокладали, ту стежку? Але Курка, яка поважно дибала за нею всюди й тепер сиділа на гострому вершечку каменя за спиною в Дороті, раптом зауважила:

- Це трохи схоже на двері, правда?

- Що схоже на двері? - перепитала дівчинка.

- Та оця тріщина в скелі, прямо перед тобою, - відказала Біліна, чиї круглі очиці були дуже зіркі й неначе бачили все. - Вона проходить з одного боку вгорі, а з другого - внизу, і по верху, і по споду.

- Що проходить?

- Та тріщина ж. Тому я й гадаю, що це двері до скелі, хоча й не бачу завіс.

- Так, справді, - сказала Дороті, тепер нарешті теж помітивши тріщину в скелі. - А оце хіба не дірка для ключа, Біліно? - і вона показала на глибокий круглий отвір з одного боку дверей.

- Звичайно. Якби тільки ми мали ключ, то могли б відімкнути їх і подивитися, що там усередині, - відповіла Руда Курка. - Може, там скарбниця, повна діамантів та рубінів, або купи блискучого золота, або...

– Це мені нагадало про той золотий ключ, що я підняла на березі, – сказала Дороті. – Як ти гадаєш, Біліно, підійде він до цієї дірки?

– Спробуй, то й побачиш, – відказала Курка.

Дороті пошукала в кишені на своєму платтячку й знайшла золотий ключ. А коли вставила його в дірку й повернула, щось різко клацнуло, а потім із суворим рипінням, від якого в дівчинки по спині пробіг мороз, кам'яна плита відхилилась уперед, ніби двері на завісах, і відкрила маленьку темну комірчину в скелі.

– Ненечко! – скрикнула Дороті, сахнувшись назад, скільки давала змогу вузька стежка. Бо в тісній кам'яній комірчині стояла людська постать – чи принаймні щось таке, що в сутіні скидалося на людську постать. Заввишки воно було таке, як сама Дороті, і тулуб у нього був круглий, ніби м'яч, зроблений із начищеної міді. Голова, руки й ноги теж були мідні й причеплені чи підвішені до тіла досить своєрідно: суглоби захищали металеві накривки, ніби в обладунках стародавніх рицарів. Воно стояло нерухомо і тільки блищало, мов щире золото, там, де на нього падало світло.

– Не бійся, – сказала Біліна зі свого сідала, – воно неживе.

– Я бачу, – відказала дівчинка, перевівши дух.

– Воно зроблене з міді, як старий казанок у оборі в нас удома, – провадила Курка, повертаючи голову то в один, то в другий бік, щоб той предмет могли роздивитись обое її круглих очей.

– Колись, – сказала Дороті, – я знала чоловіка, зробленого з бляхи, дроворуба на ймення Дік Рубач. Але він був живісінький, як і ми, бо народився справжньою людиною й дістав своє бляшане тіло потроху – зразу ногу, тоді палець, потім вухо – бо в нього часто траплялись прикрі випадки з сокирою і він рубав сам себе дуже необережно.

- Гм, - чмихнула Курка, ніби не вірила в те, що почула.

- Але цей мідний чоловік, - провадила Дороті, дивлячись на нього зачудовано, - взагалі неживий, і мені цікаво, нащо його зроблено і чому його замкнули в такому чудному місці.

- Це загадка, - зауважила Курка, повернувши голову, щоб поправити дзьобом пір'я на крилах.

Дороті ввійшла до комірчини, щоб обдивитися мідного чоловіка з усіх боків, і раптом побачила картку, що висіла в нього між лопатками на мідному гачку. Вона зняла ту картку з гачка, вернулася на стежку, де було видніше, й сіла на кам'яну брилу прочитати, що там написано.

- Ну, що там? - зацікавлено спитала Курка.

Дороті прочитала картку вголос, вимовляючи довгі слова не без натуги. І ось що вона вичитала:

«Коваль, Бляхар і К°

Механічна людина патентованої подвійної дії, з надшвидкою реакцією, здатна думати й бездоганно говорити.

Споряджена нашим спеціальним годинниковим механізмом.

Думає, говорить, діє, робить усе, тільки нежива.

Виготовляється виключно на наших заводах у Евні, країна Ев.

Будь-які пошкодження переслідуються законом».

- Ото диво! - сказала Руда Курка. - І ти гадаєш, що все це правда, люба моя?

- Не знаю, - відказала Дороті; вона ще не дочитала. - Слухай далі, Біліно.

«Вказівки для користування:

Для думання: накрутіть годинниковий механізм крізь отвір під лівою пахвою (позначено «№ 1»).

Для говоріння: накрутіть годинниковий механізм крізь отвір під правою пахвою (позначено «№ 2»).

Для ходіння й дій: накрутіть годинниковий механізм крізь отвір посеред спини (позначено «№ 3»).

Примітка: гарантія бездоганної роботи протягом тисячі років».

- Ну, чудово! - вигукнула Руда Курка в подиві. - Якщо мідний чоловік уміє робити хоч половину цього, то він таки дивовижна машина. Але я гадаю, це все шахрайство, як усі патентовані вироби.

- Можна накрутити його, - запропонувала Дороті, - та й побачимо.

- А де ж ключ від механізму? - спитала Біліна.

- Висить на гачку, де була картка.

- Ну, тоді випробуємо його, - запропонувала Курка, - та й побачимо, що він уміє. Гарантія, кажеш, на тисячу років? Але ж ми не знаємо, скільки років він простояв у цій скелі.

Дороті вже зняла ключ із гачка.

- Що накрутити спочатку? – спитала вона, знову прочитавши вказівки на картці.
- Та, мабуть, номер один, – порадила Курка. – Тоді він почне думати, адже так?
- Атож, – погодилась Дороті й накрутила механізм номер один, що під його лівою пахвою.
- Щось нічого не видно, – критично зауважила Курка.
- Певне що ні: він же тільки думає, – сказала Дороті.
- Цікаво, про що ж він думає.

- Зараз накручу його мову, тоді він, може, розповість нам, – сказала дівчинка і накрутила механізм номер два.

Механічний Чоловік, ворухнувши тільки губами, промовив:

- Доб-ро-го ран-ку, дів-чин-ко. Доб-ро-го ранку, па-ні Кур-ко.

Голос був трохи хрипкий і рипучий, слова вимовлялись химерно, без зміни виразу; але й Дороті, й Біліна чудово зрозуміли їх.

- Доброго ранку, пане, – відповіли вони чемно.

- Дя-кую вам за по-ря-ту-нок, – провадив Механічний Чоловік тим самим монотонним голосом, що звучав так, наче в грудях у нього працював ковальський міх. Отак іграшкові ягнята й коти пищать, коли їх надавити.

- Нема за що дякувати, – сказала Дороті. А потім спитала про те, що її найдужче цікавило: – А чого це вас замкнули у такому місці?

– Це дов-га іс-то-рія, – відповів Мідний Чоловік. – Але я роз-по-вім її ко-рот-ко. Мене ку-пив у фір-ми «Ко-валь, Бля-хар і Ком-па-нія», що ви-го-то-вила мене, жор-сто-кий Ко-роль краї-ни Ев Е-воль-до, який мав звич-ку за-би-вати сво-їх слуг до смер-ті. Та мене він не зміг уби-ти, бо я не-жи-вий, а щоб умер-ти, треба спершу жи-ти. То-му все йо-го бит-тя ме-ні не шко-ди-ло, а тіль-ки на-чи-щало мое мід-не ті-ло.

Цей жор-сто-кий Ко-роль мав гар-ну дру-жину і де-ся-тьох пре-гар-них ді-то-чок: п'я-тьох хлоп-чи-ків і п'ять дів-ча-ток, – але в на-паді люті він про-дав їх у-сіх Ко-ро-лю Но-мів, а той сво-їми ча-рами о-бер-нув їх у ін-ші по-до-би й по-ста-вив у сво-єму під-зем-но-му па-ла-ці як при-кра-су по-коїв.

По-тім Ев-ський Ко-роль по-шко-дував за цим жор-сто-ким у-чин-ком і на-ма-гав-ся вер-ну-ти дру-жи-ну й ді-тей від Ном-сько-го Ко-ро-ля, а-ле мар-но. То-ді він з роз-па-чу за-мкнув ме-не в цій ске-лі, за-ки-нув клю-ча в оке-ан, сам стриб-нув у-слід і вто-пив-ся.

– Яке страхіття! – вигукнула Дороті.

– Атож, – погодився Механічний Чоловік. – Ко-ли я по-ба-чив, що ме-не ув'яз-не-но, я кри-чав «ря-туй-те», по-ки не скін-чив-ся го-лос; а по-тім хо-див по цій ко-мір-чи-ні, по-ки не скін-чи-лась дія; а по-тім сто-яв і ду-мав, по-ки не скін-чи-лось ду-ман-ня. Да-лі я вже не па-м'я-тав ні-чо-го, аж по-ки ви на-кру-ти-ли ме-не знов.

– Дивовижна історія, – сказала Дороті, – і вона показує, що країна Ев справді чарівна, як я й гадала.

– Зви-чай-но, – відповів Мідний Чоловік. – Нав-ряд чи та-ку до-ско-на-лу ма-ши-ну змог-ли б зро-би-ти де-сь не в ча-рів-ній кра-ї-ні.

– У Канзасі я не бачила жодної такої, – сказала Дороті.

– А де ж ви взя-ли клю-ча, щоб ві-ді-мкну-ти ці две-рі? – спитав механічний голос.

– Знайшли на березі: мабуть, його винесло туди хвилями, – відповіла вона. – А зараз, добродію, коли не заперечуєте, я накручу вашу дію.

– Ме-ні бу-де ду-же при-ем-но, – відказав Механічний Чоловік.

Дороті накрутила пружину в отворі номер три, і зразу Мідний Чоловік трохи незграбно, смикаючись, вийшов із кам'яної печери, скинув свого мідного капелюха й чемно вклонився, а тоді став перед Дороті навколішки. І промовив:

– Від-те-пер я ваш по-кір-ний слу-га. Хоч ви що на-ка-жіть, я все о-хо-че зроб-лю – а-би тіль-ки ви ме-не на-кру-чу-ва-ли.

– А як тебе звати? – спитала Дороті.

– Тік-Так, – відповів він. – Так ме-не наз-вав мій пер-ший ха-зяїн, бо го-дин-нико-вий ме-ха-нізм у ме-ні весь час цо-ка-є.

– Я й зараз його чую, – озвалась Руда Курка.

– Я теж, – сказала Дороті. – Але годин ти не вибиваєш? – спитала вона трохи занепокоєно.

– Ні, – відповів Тік-Так. – І бу-диль-ни-ка в ме-ні не-має. Прав-да, я мо-жу го-ло-сом ска-за-ти, кот-ра го-ди-на, а що я ні-ко-ли не сплю, то мо-жу роз-бу-ди-ти вас у-ран-ці о будь-я-кій го-ди-ні, ко-ли тіль-ки на-ка-же-те.

– Дуже мило, – сказала дівчинка, – але я ніколи не хочу вставати вранці.

– Ти можеш спати, поки я не знесу яйця, – озвалась Руда Курка. – А тоді, коли я закудкудакаю, Тік-Так знатиме, що час будити тебе.

– А ти несешся дуже рано? – спитала Дороті.

– О восьмій годині, – відповіла Біліна. – І, по-моєму, на цей час уже всім годиться вставати.

Дороті відкриває відерце з обідом

– А тепер, Тік-Так, – сказала Дороті, – перше, що нам треба зробити, – це знайти спосіб утекти з цих скель. Бо внизу чатують Колесуни й погрожують убити нас.

– Ко-ле-су-нів боя-тись не-ма чо-го, – сказав Тік-Так, вимовляючи слова повільніше, ніж звичайно.

– А чому? – спитала вона.

– Бо вони грі... грі... гр-р-р-р...

Він загарчав, чи заклекотів, і враз замовк, махаючи руками, а потім застиг нерухомо, одну руку піднявши вгору, а другу простягнувши вперед і розчепірівши віялом мідні пальці.

– Ой! – злякано зойкнула Дороті. – Що з ним сталося?

– Мабуть, розкрутилася пружина, – спокійно відказала Курка. – Ти, мабуть, накрутила її не до кінця.

– Я ж не знала, скільки треба накручувати, – виправдовувалась дівчинка. – Другого разу накручу краще.

Вона зайшла за спину Мідному Чоловікові, щоб зняти ключ із гачка, але ключа там не було.

– Нема! – в розпачі скрикнула Дороті.

– Чого нема? – спитала Біліна.

– Ключа.

– Мабуть, упав, коли він кланявся тобі так низько, – здогадалася Курка. – Подивись:, може, знайдеш.

Дороті стала дивитись, Курка теж допомагала, і врешті дівчинка відшукала ключ, що впав у розколину між камінням.

Вона зразу накрутила Тік-Таків голос до кінця. Це було нелегко, як ви самі можете уявити, коли хоч раз накручували годинника, але перші слова Механічного Чоловіка запевнили Дороті, що тепер його вистачить принаймні на двадцять чотири години.

– Ви на-кру-ти-ли ме-не ду-же ма-ло, – спокійно пояснив він, – а я ще роз-по-вів вам дов-гу опо-від-ку про Ко-ро-ля Е-воль-до; тож і не ди-вно, що я зу-пи-нив-ся.

Потім Дороті накрутила ще механізм дії, і тоді Біліна порадила їй носити ключ від Тік-Такових механізмів у кишеньці, щоб не загубити його знову.

– А тепер, – сказала Дороті, докінчивши всю цю роботу, – скажи, що ти хотів розказати про Колесунів.

– Та їх не-ма чо-го боя-тись, – відповів Механічний Чоловік. – Во-ни тіль-ки при-ки-да-ють-ся пе-ред людь-ми, бу-цім такі страш-ні, а на-справ-ді ті Ко-ле-суни зо-всім без-печ-ні для будь-ко-го, хто на-смі-е би-ти-ся з ни-ми. Во-ни мо-жуть про-бу-ва-ти скрив-ди-ти та-ку ма-лу дів-чин-ку, як ви, бо вда-чу ма-ють беш-кет-ли-ву. Але як-би я мав дрю-ка, во-ни б ки-ну-лись ті-ка-ти, лед-ве по-ба-чив-ши ме-

не.

- А в тебе нема дрюка? – спитала Дороті.

- Нема, – відповів Тік-Так.

- І тут, серед каміння, ти нічого такого не знайдеш, – зауважила Руда Курка.

- То що ж нам робити? – спитала дівчинка.

- На-кру-тіть мо-ю ду-маль-ну пружину ту-гі-ше, і я спро-бу-ю при-ду-ма-ти щось ін-ше, – сказав Тік-Так.

Дороті підкрутила його думальний механізм і, поки він думав, вирішила пообідати. Біліна вже видзьобувала щось із щілинок між камінням, а Дороті сіла й відкрила відерце з обідом.

Там вона знайшла невеличку баночку з дуже смачним лимонадом. Баночка була закрита чашкою: зніми її, налий у неї лимонаду й пий. Іще у відерці були три шматки індичатини, два – холодного язика, трохи салату з омарів, чотири скибки хліба з маслом, невелика бабка, помаранча, дев'ять великих полуниць і трохи горіхів та родзинок. Дивне діло: горіхи в цьому відерці були вже розлущені, отож Дорогі не довелось виколупувати зерня.

Вона розіклала всю їжу перед собою на камені й почала їсти, спершу запропонувавши Тік-Такові поділитися з ним обідом, але той відмовився: мовляв, він же тільки машина. Потім вона запросила до обіду й Біліну, але та тільки промимрила щось про «мертву їжу» й сказала, що воліє кузьок та мурашок.

- А сніданкові й обідні дерева справді належать Колесунам? – спитала дівчинка у Тік-Така, пережовуючи їжу.

– Зви-чай-но, ні, – відповів той. – Во-ни на-ле-жать ко-ро-лів-сько-му ро-до-ві Еву, тіль-ки, зви-чайно, те-пер у Еві не-ма ко-ро-лів-сько-го ро-ду, бо Ко-роль Ево-льдо стриб-нув у мо-ре, а йо-го дру-жи-ну й ді-тей Ном-ський Ко-роль пе-ре-тво-рив у якісь при-кра-си. То-му, на-скіль-ки я знаю, те-пер краї-но-ю Ев ніх-то не пра-вить. Мо-же, че-рез це Ко-ле-су-ни й твер-дять, ні-би ті де-ре-ва їх-ні, й зри-ва-ють сні-дан-ки та обі-ди, щоб пої-да-ти їх са-мим, але во-ни на-ле-жать Ко-ро-лю, і ви знай-де-те ко-ро-лів-ське «Е», ви-тис-не-не на дні кож-но-го ві-дер-ця.

Дороті перевернула відерце й одразу побачила на денці королівську позначку, як і сказав Тік-Так.

– А крім Колесунів у країні Ев живуть ще якісь люди? – спитала вона.

– Атож. Ко-ле-су-ни засе-ли-ли тіль-ки не-ве-ли-кий клап-тик по цей бік лі-су, – відповів Механічний Чоловік. – Але во-ни зав-жди бу-ли беш-кет-ли-ві й на-хаб-ні, і мій ко-лиш-ній ха-зя-їн, Ко-роль Ево-льдо, мав зви-чку, вихо-дя-чи з па-ла-цу, бра-ти з со-бою на-гая, щоб у-га-мо-ву-ва-ти їх. Ко-ли ме-не тіль-ки зро-би-ли, Ко-ле-су-ни про-бу-ва-ли на-па-да-ти на ме-не й бу-ца-ти го-ло-ва-ми, але ско-ро зро-зу-мі-ли, що я зроб-ле-ний з над-то твер-до-го ма-те-рі-алу і во-ни не мо-жуть дош-ку-ли-ти ме-ні.

– Так, ти, видно, дуже тривкий, – сказала Дороті. – А хто тебе зробив?

– Фір-ма «Ко-валь, Бля-хар і Ком-па-нія» у міс-ті Ев-ні, де сто-їть ко-ро-лів-сь-кий па-лац, – відповів Тік-Так.

– І багато таких, як ти, вони зробили?

– Ні, я еди-на ав-то-ма-тич-на ме-ха-нічна лю-ди-на, яку во-ни зро-би-ли, – відказав Тік-Так. – То бу-ли диво-виж-ні ви-на-хід-ни-ки – ті, хто зро-бив ме-не, і всі їх-ні ви-тво-ри до-ско-налі.

– Не сумніваюся, – сказала Дороті. – Вони й тепер мешкають у місті Евні?

– О-бид-ва за-ги-ну-ли, – відказав Механічний Чоловік. – Пан Ко-валь був не тіль-ки ви-на-хід-ник, а й ху-дож-ник і на-ма-лю-вав на кар-ти-ні річ-ку так при-род-но, що ко-ли тяг-ся з пенз-лем че-рез неї, щоб на-ма-лю-ва-ти якісь квіт-ки на дру-го-

му бе-ре-зі, то впав у во-ду й по-то-нув.

- Ох, як шкода! - вигукнула дівчинка.

- А пан Бля-хар, - провадив Тік-Так, - зро-бив дра-би-ну та-ку ви-со-ку, що зміг зі-пер-ти верх-ній кі-нець на Мі-сяці, а сам за-ліз на верх-ній ща-бель і по-чав зри-ва-ти з не-ба ма-лень-кі зір-ки, щоб ни-ми при-кра-си-ти ріж-ки ко-ро-лів-ської ко-ро-ни. Та ко-ли пан Бля-хар пот-ра-пив на Мі-сяць, йо-му там так спо-до-ба-ло-ся, що він ви-рі-шив жи-ти там весь час, під-тяг за со-бою дра-би-ну, і біль-ше ми йо-го не ба-чи-ли.

- Певне, це велика втрата для країни, - сказала Дороті, що вже доїдала бабку.

- Атож, - погодився Тік-Так. - І для ме-не, бо як я по-ла-ма-юсь, то не знаю, хто міг би по-ла-го-ди-ти ме-не, та-кий я склад-ний. Ви не мо-же-те й уя-ви-ти, скіль-ки в ме-ні на-пха-но ме-ха-ніз-мів.

- Я можу уявити, - запевнила Дороті.

- А те-пер, - сказав Механічний Чоловік, - я му-шу при-пи-ни-ти го-во-ри-ти, бо по-чну знов ду-ма-ти, як нам утек-ти з ці-єї ске-лі.

І повернувся боком, щоб йому не заважали думати.

- З усіх, кого я знала, найкраще вмів думати лише Опудало, - сказала Дороті до Рудої Курки.

- Вигадуеш! - відрубала Біліна.

- Ні, це правда, - наполягала Дороті. - Я спіткала його в країні Оз, і він разом зі мною мандрував до міста Великого Чародія з Озу, щоб добути собі мозок, бо голова його була напхана самою соломою. Але мені здавалося, що й до того, як він одержав мозок, він думав не гірше.

- І ти хочеш, щоб я повірила в усю оту маячню про країну Оз? - спитала Біліна, очевидно, трохи сердита, - чи не через те, що їй траплялось мало кузьок.

- Яку маячню? – перепитала дівчинка, що саме докінчувала горіхи й родзинки.
- Ну, оті неймовірні вигадки, що ти розповідаєш про тварин, які вміють говорити, та про Опудала, який уміє думати.
- Вони там є, – запевнила Дороті, – бо я сама їх бачила.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Купити: https://tn.knigapoisk.com/baum_l-man/ozma-z-kra-ni-oz

надано

Прочитайте цю книгу цілком, купивши повну легальну версію: [Купити](#)